

SZAKMAI TÁJÉKOZTATÓ — IGAZSÁGÜGYI PSZICHIÁTRIA

Igazságügyi pszichiáter szakértőknek

Párkapcsolati erőszak az igazságügyi pszichiátriai munkában

Diagnózis és erőszak · Trauma és hitelesség · Coercive control · ⚠️ **Magas kockázat**

A pszichiátriai diagnózis önmagában nem magyarázza vagy igazolja az erőszakot.

A mentális zavar és a coercive control külön értékelendő — a kettő egymástól független jelenség.

01

MIÉRT FONTOS?

- A pszichiátriai szakvélemény jelentősen befolyásolhatja a büntetőjogi, családjogi és gyermekelhelyezési döntéseket. [\[EU 2024/1385\]](#)
- A párkapcsolati erőszakot és a coercive controlt tévesen pszichiátriai problémaként lehet értelmezni. [\[UK Home Office\]](#)
- A PTSD, depresszió, szorongás, disszociáció gyakran az erőszak következménye lehet — nem annak oka. [\[SAMHSA TIP 57\]](#)
- Az elkövetők mentális betegsége hivatkozva relativizálhatják a felelősséget. [\[National DFV Bench Book\]](#)
- A pszichiátriai diagnózis és a coercive control nem ugyanaz a jelenség — külön értékelendő. [\[WHO\]](#)

A pszichiátriai diagnózis önmagában nem magyarázza vagy igazolja az erőszakot. A mentális zavar és a coercive control külön értékelendő. [\[WHO\]](#)

02

MIRE FIGYELJEK?

AZ ÉRINTETT PSZICHIÁTRIAI KÉPE

- PTSD, komplex trauma — az erőszak lehetséges következménye. [\[SAMHSA TIP 57\]](#)
- Depresszió, szorongás, alvászavar, hipervigilancia. [\[WHO\]](#)
- Disszociáció, töredékes emlékezet — a trauma hatása, nem hiteletlenség jele. [\[SAMHSA TIP 57\]](#)
- Öngyilkossági gondolatok — a krónikus erőszak ismert következménye.
- A tünetek megjelenési ideje és az erőszak kezdete közötti összefüggés vizsgálendő. [\[SAMHSA TIP 57\]](#)

AZ ELKÖVETŐ PSZICHIÁTRIAI ÉRTÉKELÉSE

- Személyiségzavar jelenléte önmagában nem magyarázza az erőszakot. [\[National DFV Bench Book\]](#)
- Pszichiátriai diagnózis hiánya nem zárja ki a coercive controlt.
- A kontrollált, célirányos erőszak különbözik a pszichotikus állapotban elkövetett cselekménytől. [\[UK Home Office\]](#)
- A felelősség áthárítása és a mentális betegsége való hivatkozás az elkövető stratégiájaként jelenhet meg.

A trauma tünetei nem bizonyítják a hiteltelenséget — a pszichiátriai diagnózis kontextusban értelmezendő. [\[SAMHSA TIP 57\]](#)

03

MIT KÉRDEZZEK?

Traumaérzékeny · Szeparált értékelés · Kontextuális

Az érintettől:

- Fél jelenleg a partnertől?
- Előfordult-e fojtogatás vagy halálos fenyegetés? [\[Campbell et al. 2003\]](#)
- Korlátozta-e a partner a kapcsolatait, pénzügyeit, mozgását?
- Mikor kezdődtek a pszichés tünetek — és mi történt akkor az életében?

Az elkövetőtől:

- Hogyan reagál, ha a partnere nem ért vele egyet?
- Előfordult-e megfigyelés, követés, a partner ellenőrzése?
- Mi történik konfliktushelyzetben — ki dönt, ki enged?

Az értékelés az érintett és az elkövető szeparált meghallgatásával végzendő. [\[National DFV Bench Book\]](#)

04

MIT TEGYEK?

- A pszichiátriai tüneteket traumakontextusban értékelni — mikor kezdődtek, mi előzte meg? [\[SAMHSA TIP 57\]](#)
- A mentális zavart és az erőszakos viselkedést külön értékelni és dokumentálni. [\[WHO\]](#)
- Coercive control jeleire is figyelni az anamnézis felvételekor. [\[UK Home Office\]](#)
- A diagnózist nem alkalmazni a hitelesség automatikus megkérdőjelezésére.
- Az öngyilkossági kockázat mellett az emberölési kockázatot is mérlegelni — különösen, ha az elkövető is érintett. [\[Campbell et al. 2003\]](#)
- Gyermekvédelmi jelzés, ha a gyermek veszélyeztetettsége felmerül. [\[1997. évi XXXI. tv.\]](#)

Az öngyilkossági fenyegetés nemcsak önvészélyeztetésre, hanem partner elleni súlyos erőszak kockázatára is utalhat. [\[Campbell et al. 2003\]](#)

05

MIT NE TEGYEK?

✗ "Depressziós, ezért megbízhatatlan."	✗ "Az absztinencia vagy gyógyszeresedés megszünteti a bántalmazást."
✗ "Borderline — valószínűleg eltúlozza."	✗ "A PTSD kizárja a hiteles tanúvallomást."
✗ "Nincs diagnózisa, tehát nem lehet veszélyes."	✗ "Pszichiátriai kezelés volt — az erőszak nem ítéltető meg."
✗ "Az erőszak a mentális betegség következménye."	

AZONNALI INTÉZKEDÉS SZÜKSÉGES, HA AZ ALÁBBIK BÁRMELYIKE FENNÁLL

- Fojtogatás — a gyilkossági kockázat 7-szeres emelkedése. [\[Campbell et al. 2003\]](#)
- Halálos fenyegetés (akár közvetlenül, akár burkoltan megfogalmazva). [\[EU 2024/1385\]](#)
- Fegyverhez való hozzáférés vagy fegyverrel való fenyegetés. [\[National DFV Bench Book\]](#)
- Gyerekek fenyegetése vagy bántalmazása. [\[1997. évi XXXI. tv.\]](#)
- Szakítás / elköltözés utáni fokozódó stalking. [\[EU 2024/1385\]](#)
- Öngyilkossággal és emberöléssel kapcsolatos fenyegetések együttes megjelenése. [\[Campbell et al. 2003\]](#)

A fojtogatás a későbbi súlyos vagy halálos erőszak egyik legerősebb ismert kockázati indikátora. [\[Campbell et al. 2003\]](#)

Klinikai és trauma iránymutatások

SAMHSA TIP 57	Trauma-informált értékelés, PTSD és hitelesség, disszociáció kontextusa.
WHO – Responding to IPV	Pszichiátriai következmények, trauma és erőszak viszonya.
WHO Clinical Handbook	Klinikai szűrés, traumaérzékeny kommunikáció.
Campbell et al. 2003	Fojtogatás, öngyilkossági és emberölési kockázat együttes értékelése (AJPH).

Hatósági és bírói iránymutatások

National Domestic and Family Violence Bench Book (AU)	Mentális zavar és erőszak szétválasztása, kockázatértékelés.
Judicial College – ETBB	Trauma és hitelesség, pszichiátriai diagnózis a bírói eljárásban.
UK Home Office – Statutory Guidance	Coercive control azonosítása, felelősség-áthárítás mint stratégia.

Nemzetközi jog

EU 2024/1385	Szakértői kötelezettségek, áldozatvédelem, coercive control.
Isztambuli Egyezmény	Igazságügyi rendszer szerepe, pszichiátriai szakértői felelősség.
CEDAW GR35	Állami igazságügyi kötelezettségek, nők elleni erőszak.

Megjegyzés: Magyarország az Isztambuli Egyezményt aláírta, de nem ratifikálta. Az itt hivatkozott standardokat az EU 2024/1385 irányelv és a CEDAW egyezmény azonos tartalommal írja elő.

08

SEGÍTSÉG — ELÉRHETŐSÉGEK

OKIT (állami krízis)	06 80 20 55 20
Áldozatsegítő Közp. (ÁSK)	116 006
Rendőrség / távoltartás	112
NANE	06 80 505 101
Patent (jogsegély)	06 80 80 80 81

A pszichiátriai szakvélemény nemcsak diagnózist rögzít — hanem bírósági döntések alapjává válhat.

ETIKUS MUNKAHELY PROGRAM
etikusmunkahely.hu